

Софія Лякішева,

курсант,

(Військовий інститут

Київського Національного університету

імені Тараса Шевченка)

Павло Жицький,

підполковник, старший викладач

кафедри військової журналістики

Військовий інститут

Київського Національного університету

імені Тараса Шевченка)

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ТА РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

У військовій сфері в Україні в умовах війни дуже важливою є ефективна взаємодія між вищою військовою освітою і ринком праці. Міноборони у 2023 році затвердило п'ятирічну Концепцію військової кадрової політики. Документ визначає стратегічне бачення розвитку військової кадрової політики у сфері оборони до 2028 року — як під час дії воєнного стану, так і у мирний час. Серед очікуваних результатів увага приділена значенню військової освіти як для сьогодення, так і для мирного часу: «Людиноцентричний підхід до управління кар'єрою військовослужбовців з урахуванням їхньої освіти, професійного розвитку, гендерної рівності. Рівні можливості чоловіків і жінок в ЗСУ» [1].

Аналізуючи законодавчі акти, що регулюють процес отримання вищої військової освіти в Україні [2, 4, 5, 8], науковці виокремлюють деякі ключові тенденції сучасного етапу розвитку взаємодії вищої освіти і ринку праці: акцент на практичність і навички; гнучкість навчання; розвиток міждисциплінарності; акцент на м'які навички; співпраця з роботодавцями; підтримка для післядипломної освіти та підвищення кваліфікації; глобалізація ринку праці [9; с.17]. На думку фахівців «Сучасна військова освіта повинна готувати професіоналів, що блискавично пристосуються до швидкоплинних життєвих і військових труднощів та віднайдуть правильні рішення» [6; с.104]

Враховуючи результати досліджень, а також положення Концепції, можемо виокремити можливі механізми взаємодії вищої військової освіти та ринку праці в Україні, що частково вже реалізуються:

Адаптація навчальних програм: Адаптація вищими військовими навчальними закладами своїх навчальних програм до потреб сучасного конфлікту та вимог ринку праці. Наприклад, додавання курсів з кібербезпеки, пілотування БПЛА тощо.

Проведення практичних навчань і стажувань: Залучення студентів до практичних навчань на військових базах або під час навчання на роботі сприяє покращенню їх підготовки та пристосуванню до вимог робочого середовища.

Партнерство з військовими підрозділами: Співпраця з військовими підрозділами у сфері підготовки кадрів та обмін досвідом дозволяє адаптувати освітні програми до реальних потреб військової справи.

Розвиток підприємницької діяльності: Підтримка студентів та випускників у створенні власних підприємств у сфері військової техніки, логістики, безпеки тощо, сприятиме їхньому успішному впровадженню на ринок праці.

Навчання навичок цифрової грамотності: З урахуванням розвитку цифрової сфери військових технологій, важливим є навчання студентів сучасним цифровим навичкам, що дозволить їм ефективно працювати з сучасними військовими системами.

Ці механізми сприяють не лише підготовці кваліфікованих кадрів, а й активному впровадженню їх на ринок праці як в умовах війни, так і після її завершення.

Важливим чинником розвитку вищої військової освіти є рівний доступ до неї чоловіків та жінок, оскільки основою гендерної рівності у проходженні військової служби виступає зарахування на неї виключно за показниками професійних якостей, вікових критеріїв та станом здоров'я, в той же час стать (чоловік чи жінка) ролі не грає. Починаючи з 2014 року і до цього часу кількість жінок військовослужбовиць постійно збільшується. 22 січня 2019 року вступив у дію Наказ Міністерства оборони України № 627 «Про затвердження переліків військово-облікових спеціальностей і штатних посад рядового, сержантського і старшинського складу і тарифних переліків посад вищезазначених військовослужбовців», згідно якого для жінок військовослужбовиць стали доступні всі посади рядового, сержантського та старшинського складу, які на разі є у Збройних Силах України [3].

Заступниця голови Верховної Ради України Олена Кондратюк у травні 2023 року на спеціальній події Українського жіночого конгресу, присвяченій дієвій участі жінок у процесах безпеки та оборони, наголосила на тому, що «Україна повинна орієнтуватися на гендерну рівність і рівномірний розподіл жінок на різних посадових рівнях в арміях країн-членів НАТО» [7]. За її словами, не зважаючи на всі законодавчі зміни в цьому напрямку та їх практичну реалізацію, жінки обіймають лише 9% офіцерських посад.

Таким чином, механізми взаємодії вищої військової освіти та ринку праці, ґрунтуючись на принципах гендерної рівності, забезпечують стабільне майбутнє військовослужбовців як значимої частини українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція військової кадрової політики в системі Міністерства оборони України на період до 2028 року. URL: https://www.mil.gov.ua/content/tenders/koncepcia_kadr_29012024.pdf (Дата звернення 15.04.2024).
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (Дата звернення 10.04.2024).
3. Про затвердження переліків військово-облікових спеціальностей і штатних посад рядового, сержантського і старшинського складу і тарифних переліків посад вищезазначених військовослужбовців : наказ Міністерства оборони України від 22.01.2019 № 627. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0927-20#Text>. (Дата звернення 10.04.2024)
4. Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти : наказ Міністерства оборони України від

09.01.2020 № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0250-20>. (Дата звернення 15.04.2024)

5. Про освіту: Закон України № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> (Дата звернення 10.04.2024).

6. Ромашко О. М. Розвиток системи вищої військової освіти України в умовах сьогодення. Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 360 с.

7. Спеціальна подія Українського жіночого конгресу. 04.05.2023. URL: https://www.youtube.com/watch?v=6L_IUAys2Kk. (Дата звернення 15.04.2024).

8. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки / МОН України. 2022. URL:<https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (Дата звернення 12.04.2024).

9. Червона Л. Взаємодія вищої освіти та ринку праці: системний підхід. Теоретичні основи та провідний зарубіжний досвід взаємодії вищої освітитаринку праці в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України: препринт (аналітичні матеріали) / Ю. Скиба, О. Жабенко, В. Ковтунець, О. Отич, Л. Червона, Г. Чорнойван, О. Ярошенко ; за ред. Ю. Скиби. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 142 с.